

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XXXVII. Usurarius non acquirit dominium, etiam transiens,
usurarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

non mutuatorum est conservare pecuniam suam. Respondeo ita esse, dum pecunia primario, & ultimato ordinatur in privatum bonum mutuantium: secus, dum primario, & ultimato ordinatur in commune bonum mutuatariorum, prout ordinatur pecunia Montium.

CAPUT XXXVII.

Usurarius non acquirit dominium, etiam transiens, usurarum.

427 **I**Ta S. Thomas q. 78. a. 3. in corp. & ad 3. S. Bonaventura in 4. dist. 15. a. 2. q. 1. & alii communiter contra Scotum in 4. dist. 15. q. 2. a. 3. ad 2. Paludanum ibidem a. 5. & nonnullos alios dicentes, usurarium quidem juxta *L. nunquam* ff. de acq. rer. dom. non acquirere usurarium dominium permanens & absolutum ab onere reddendi; secus dominium transiens & reddendum. Primo, quia dominium transiens bene transfertur absque titulo justo, ut patet in venditione pretio supra summum, quâ venditor acquirit dominium saltem transiens, istius excessus pretii, sine justo tamen titulo.

Secundo, ex venditione rei furtivæ, licet injustâ, fur acquirit dominium transiens pretii. *L. qui vas* ff. de furtis.

Tertio usurarum acceptio non est furtiva. Igitur est dominii translativa. Antecedens probatur, ex eo quod usuræ non accipiuntur invito domino: utpote qui eas voluntariè dat, & ultro tradit.

Quarto voluntas, quâ mutuarius libere solvit usuram, cum acceptatione mutuantis, sufficit ad dominium in ipsum transferendum, saltem transeunte, & cum onere restituendi; prout in simili patet ex voluntate, quâ viator, coactus à latrone, dat ipsi burfam suam, ad evadendam mortem sibi aliàs comminatam.

Quinto si usurarius non esset dominus usurarum, omnes contractus ex pecunia usuraria ab ipso facti, irriti essent. Hoc autem concedi non potest: quia si de istiusmodi pecunia emat agrum, hic erit ipse, juxta *D. Thomam* hîc a. 3. ad 2.

428 Nihilominus assertionis nostræ veritas probatur 1°. quia nunquam nuda traditio dominium transfert, nisi præcesserit venditio, aut justa aliqua causa. *L. nunquam* citata, cujus verba, cum generalia sint & indistincta, generaliter & indistinctè accipienda sunt, ut non solum procedant de dominio absoluto & permanente, sed de dominio quocumque, etiam transeunte. Lex enim generaliter loquens, generaliter est intelligenda; & ubi lex non distinguit, neque nos distinguere debemus. *L. de pretio* 8. ff. de public. in rem act. *L. 1. §. si quis* ff. de exercitoria. *L. 7. C. de condit. ob causam. L. 1. §. generaliter* ff. de legat. præstand. Et

cap. 22. de privileg. Et ibi Glossa, & Justitia ac Canonistæ passim.

2°. dominium, sive permanens, sive transiens, est jus quoddam, & quidem jus in re. Atqui jus, etiam transiens, ex injuria nasci non potest, magis quàm virtus ex vitio, justitia ex iniquitate.

3°. usurarius est fur cap. *si quis usuram* 430 14. q. 4. quia scilicet usura est furti species: usurarius namque rei usurariæ dominium sibi invito usurpat domino: utpote qui sic consentit in ejus traditionem, ut in dominio non consentiat translationem, prout infra videbitur. Atqui fur rei futuræ dominium, etiam transiens, non acquirit; ut omnes fatentur, colligiturque ex *L. in re furtiva*, & *L. si non manifestus* ff. de condit. furtiva.

4°. sicut rei alienæ dominium, etiam transiens, invito domino non acquiritur, ita nec sine justo titulo: utpote qui tam necessarius est ad dominii, etiam transeuntis, translationem, quàm domini consensus.

5°. omnis contractus intrinsicè & formaliter injustus, est intrinsicè & formaliter invalidus. Igitur esse nequit dominii translatus.

6°. rei alienæ dominium, etiam transiens, non transfertur invito domino, ut Adversarii fatentur. Ut ergo transferatur, requiritur voluntas, & consensus domini in translationem. At in mutuatorio non magis est voluntas & consensus in translationem dominii usurarum transeuntis, quàm permanentis: neque enim magis cogitat de transferendo dominio transeunte, quàm de transferendo permanente; nec consensus ipsius in traditionem magis est consensus in translationem unius, quàm alterius dominii. Quamvis enim voluntariè tradat, non intendit tamen in mutuarium transferre, nisi dominium ejus, quod ipsi debetur ratione mutui, sortis utique. Reliquum proinde non tradit, ut ipse sit, etiam transeunte, sed ut mutuum concedat, conscientia ipsius relinquendo, an reliquum ipsi debeat.

7°. usurarius usuram certissimè debet restituere. Non apparet autem quâ ratione eam deberet restituere, si acquireret dominium ipse. Siquidem omnis ratio, quæ probat ipsum retinere non posse, similiter probat ipsum non posse acquirere; & omnis ratio, quæ probat dominium absque justo titulo permanere non posse, probat nec posse incipere, nec esse, ne uno quidem instanti. Si enim uno, quidni duobus? quidni tribus? &c.

Dixi in assertionem *per se loquendo*, quia usurarius, secundum communem Doctorum sententiam, per accidens acquirit dominium usurarum, si eas ita miscuerit cum suis aliis rebus similibus, non minoris quantitatis, (v. g. pecuniam cum pecunia, frumentum cum frumento) ut ab istis illæ discerni nequeant; acquirit (inquam) earum dominium

titulo mixtionis, vel potius (quia & ipsa iniusta fuit, si facta mala fide) titulo juris, supposita mixtione sic statuentis in commune bonum, ne incerta sint rerum dominia. §. quod si parim Instit. de rer. divis. L. si alieni domini ff. de solut. L. idem Pomponius ff. de rei vendit. Dominium tamen obnoxium est oneri restitutionis, ratione iniustae acceptionis.

436 Ex hac doctrina Tamburinus ubi supra §. 4. n. 26. consequens putat, eum qui aliquid ex illa summa, in qua mixtio facta est, vel totam ipsam summam ab usurario dono accepit, nihil inde antiquo domino debere restituere, quamdiu usurarius (& idem est de fure) potens est ex aliis bonis restituere (licet nolit) secus si inde factus fuerit impotens. Quod postremum aliqui solum procedere putant, quando donatorem donatarius induxit ad donandum.

437 Sed utraque pars mihi à ratione videtur aliena. Quia licet usurarius istius rei dominium in te transfulerit, non transfuit nisi obnoxium restitutioni, prout ipse in rem illam dominium non habuit nisi ei obnoxium. Neque enim credibile est leges, per dictam mixtionem, aliud dominium usurariis concedere: cum non concedant nisi dominium ab antiquo domino vendicabile, nec dominium tale concedant, ut de toto acervo usurarius absolute possit disponere, sed solum quoad quantitatem, quae prius fuit ipsius, uti colligitur ex L. Marcellus ff. de rei vendic. ibi: *Siquid, quod ejusdem naturae est, ita confusum est, atque commixtum, ut deduci & separari non possit, non totum, sed pro parte est vendicandum, ut puta, si meum ac tuum argentum in massam redactum est, erit nobis commune, & unusquisque pro rata ponderis, quam in massa habemus, vendicabimus.*

438 Confirmatur hoc ex verissima doctrina, quam contra Molinam, Lessium, &c. cum Cajetano, Adriano, Gabriele, Paludano, Soto, Navarro, Angelo, Sylvestro, & aliis, tradit Castro-Palao disput. 1. de justit. commut. p. 14. n. 7. utique eum qui, etiam donatione inter vivos, aliquid accepit à debitore, conscius ipsum exinde redditum impotentem ad solvendum, teneri ad restituendum acceptum, quantum necesse fuerit ad solvendum debitoribus, licet ipsum non induxerit ad donandum. Quia donatio illa eo ipso iniusta fuit, quo causa fuit impotentiae ipsius ad solvendum; ad eam verò iniustitiam acceptatio tua aequè (imò magis) efficaciter concurrat, quam inductio quae ipsum induxerit; quandoquidem donatio quaelibet, ad sui valorem & efficaciam, donatarii requirit acceptationem, non verò inductionem.

439 Superest, ut occurramus argumentis n. 425. objectis. Ad 1. itaque ex dictis patet, dominium etiam transiens, sine justo titulo non transferri, nec venditorem acquirere dominium excelsus pretii.

Ad 2. dicendum, venditionem rei furtivae, vel usurariae, iniustam non esse, quae parte translativa est domini pretii ab emptore in venditorem; sed quae parte translativa est rei usurariae, vel furtivae à venditore in emptorem, idcirco pro illa parte validam esse, non pro ista. Hoc est enim quod dicitur L. 1. ff. de rer. permut. quòd in venditione esse possit claudicatio. Nam quòd venditor rei furtivae acquirat dominium pretii sibi traditi, constat ex L. qui vici ff. de furtis, ibi: *nummus qui redactus est ex pretio rei furtivae, non est furtivus.* Et L. ex empto ff. de action. empt. ibi: *emptor autem nummos venditoris facere cogitur.* Emptorem autem rei furtivae sibi venditae dominium non acquirere, similiter constat ex eadem L. ex empto, & L. rem alienam ff. de contrah. empt. Et ratio insinuat ibidem: quia venditor transferre non potest dominium, quod non habet; rei verò furtivae dominium fur non habet; emptor verò dominium habet pretii, quod transfert in venditorem.

Si quæras 1°. quomodo venditor ille dominium acquirat pretii, quandoquidem emptor illud transferre non intendat, nisi in eum qui rei venditae dominium in ipsum transfert, nec nisi sub ea conditione?

Respondeo non transferre sub ea conditione, sed absolute (ut ex legibus allegatis patet) sic tamen, ut si quis sit venditionis defectus, vel deceptio, evictionis nomine venditorem obliget, si modo pretium est numeratum, uti dicitur in citata L. ex empto. Dummodo tamen emptor bona fide processerit, nesciens rem alienam sibi venditam: alias venditor de evictione non tenebitur, nisi contrarium expresse deductum fuerit in pactum. L. si in emptione ff. de contrah. empt.

Nec refert, quòd rei pretium non transferret, si rei venditae defectum sciret: quia cum hic & nunc non sciat, hic & nunc absolute transfert. Maxime cum ipsi satis consultum sit, per hoc quòd venditor teneatur de evictione, possitque adversus ipsum agere ad totale interesse.

Si quæras 2°. cur in venditione rei furtivae venditor potius acquirat dominium pretii, quam, in venditione supra summum pretium, acquirat dominium excessus?

Respondeo, rationem esse: quia emptor velle censetur translationem domini legitimi pretii, seu non excedentis valorem rei venditae, non verò illegitimi. Rei verò furtivae pretium supponitur legitimum: quia res illa vendita supponitur tanti valere; excessus autem in venditione supra summum non est pretium legitimum, sed illegitimum.

Ad 3. negatur assumptum. Usurariam namque acceptionem esse furtivam, supra ostendimus.

Ad 4. dicendum, quòd si donatio, causa mortis facta latroni, translativa sit domini, idcirco

idè est, quia donator intendit donare, adèque dominium transferre, quamvis latro, ob injustitiam metùs ipsi incussi, teneatur illud restituere; mutuatarius verò dominium auctarii transferre non intendit, uti probavimus.

446 Ad 5. patet ex dictis. Ad 2. solum addo, cum S. Thoma ubi supra, usurarium esse dominum possessionum, aliarumque rerum, de usuris acquirarum; quia fructus sunt industriae ipsius, prout habetur cap. cum tu de usuris, & L. 1. & 8. Cod. si quis alteri. Enimverò fructus illius sunt, cujus est id unde sunt fructus, ait S. Doctor ibidem in corp. Ergo fructus industriae illius sunt, cujus est industria.

CAPUT XXXVIII.

Usurarium poena.

447 **U**surarii alii publici sunt, occulti alii. Publici, seu notorii, vel tales sunt notorietate juris, quando coram Judice confessi sunt, vel convicti, vel notorietate facti, quando ita palam exercent usuram, ut eam nullà possint tergiversatione negare vel celare.

448 Publici itaque usurarii 1. sunt infames, ac per consequens irregulares, & inhabiles ad officia, & beneficia, &c. can. infames 3. q. 7.

2. repelluntur à sacra Communionem cap. in omnibus de usur. Non tamen ab Officio divino: quia excommunicati non sunt ex toto. Tametsi Edicto Belgico anni 1610. tempore divini Officii templum intrare prohibeantur.

3. eorum oblationes non recipiuntur. Ibidem. Qui eas acceperit, ipso facto est suspensus ab officio, & oblationes reddere compellitur.

4. ad confessionem non admittuntur, nec absolvuntur, nisi antè pro viribus satisfecerint iis, quibus restituere tenentur; saltem sufficientem dando cautionem creditoribus, si sint praesentes, vel Ordinario loci, vel Parocho, coram testibus fide dignis. cap. quamquam de usur. in 6. Si periculum mortis non patiat moram, factà promissione pro viribus satisfaciendi, absolventi erunt. Navarrus c. 17. n. 279.

5. ecclesiasticà privantur sepulturâ. cap. quia in omnibus supra. Siquis propriae temeritatis audaciâ ipsos ejusmodi sepulturae tradiderit, ipso facto est excommunicatus. Clement. 1. de usuris.

6. eorum testamenta cassantur & annullantur. cap. nunquam de usuris in 6.

7. intra tres menses expellendi sunt è terra, de qua non sunt oriundi, nec ipsis ibi concedendus habitatio locus, nec domus elocanda; si quis elocet, excommunicatur. cap. 1. de usur. in 6.

CAPUT XXXIX.

Quomodo Confessarius se gerere debeat cum usurariis.

449 **I**psos ante omnia monere debet, quòd non tantùm est perfectionis, sed etiam necessitatis, Tom. II.

publicè (si notorii sint) & in manus Ecclesiae restitutiones faciendas promittere & firmare. S. Thomas opusc. 78. c. 16. idoneam scilicet cautionem dando, ut supra. Quòd si eam praestare nequeant, debent jurare se non posse, & se facturos quicquid poterunt ut restitutio fiat. Bonacina de contract. disp. 3. q. 4. p. ult. n. 1. Navarrus ubi supra. Wiggers de mutuo & usura c. 6. dub. 24.

2. usurario publico publicam, pro modo 450 culpa, poenitentiam injungere debet, ut quos exemplo suo ad malos mores provocavit, suae emendationis testimonio ad rectam revocet viam, inquit Tridentinum sess. 24. de reform. c. 8. post Apostolum, monentem, publicè peccantes palam esse corrigendos.

3. beneficium absolutionis ipsis non debet impendere, priusquam appareat publica ipsorum correctio, per publicam satisfactionem, prout Gregorius IX. statuit in Concilio Lugdunensi.

4. si usurarii non fuerint publici, sed occulti, meminerit sequendam sibi doctrinam S. Thomae loco citato: Sic compellendi sunt usurarii ad restitutionem, ut beneficium absolutionis eis deuegetur, nisi restitutionem faciant plenam, quantum potuerint, aut dilationem petierint ab his, quibus tenentur restituere, si utique nunc impotentes sint ad restitutionem faciendam; promittendo interim se pro possibili restitutos, si facultas ipsis supervenerit. Cujus si apparentia nulla sit, remissionem postulare debent, ab iis quibus restituere tenentur, aliàs non absolventi. Nec enim dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatum. Nec hic molliter agere Confessarius debet, sed sacerdotalem adhibere vigorem, solertemque providentiam; dum usurarium avaritia mille modis excusare, & palliare se solet, impotentiamque allegare, ubi reverà non est. Qui enim volunt divites fieri (Apostolo teste 1. Timoth. 8.) incidunt in laqueum diaboli, solâ magnâ, imò extraordinariâ gratiâ Dei extricabilem, ita ut facilius sit camelum per foramen acus transire, quàm divitem intrare in regnum caelorum, ut Veritas dicit.

5. debet Confessarius ipsos obligare ad cassandos contractus omnes usurarios quos fecerunt (uti monet sanctus Carolus Borromeus) idque ante absolutionem; maximè si in praecedenti confessione moniti, promissam restitutionem non fecerint.

CAPUT XL.

Amplius explicatur obligatio restitutionis, cui obnoxii sunt usurarii, ipsorumque haeredes, ac Notarii.

454 **U**surarii non purè mentales, sed qui aliquid per usuram (licet absque pacto externo) acceperunt, ad restitutionem teneri, constat ex c. consilium de usur. ubi Urbanus III. definit, eos pro usuraria inentione ad restitu-

Ecc